

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка Факультет української філології та журналістики
Кафедра журналістики

**Силабус
навчальної дисципліни
«Історія зарубіжної журналістики»**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Історія зарубіжної журналістики Мова викладання – українська.
Викладач	Волковинський Олександр Сергійович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри журналістики.
Профайл викладача	https://journkaf.kpnu.edu.ua/pro-kafedru/volkovynskij-oleksandr-serhijovych/
E-mail	volkovynskiy.oleksandr@kpnu.edu.ua
Консультації	вівторок 14.00–15.00 Місце проведення консультацій – 412 аудиторія (центральний корпус), платформа MOODLE.

2. Анотація до курсу

Вивчення дисципліни "Історія зарубіжної журналістики" покликане розкрити основоположні етапи розвитку журналістики в світі від минулого до сьогодення; надати теоретичні знання про зарубіжну журналістику; визначити особливості функціонування ЗМІ та діяльності журналістів в окремих зарубіжних країнах; висвітлити історію і сучасний стан провідних зарубіжних періодичних видань, телекомпаній та інформаційних агентств. Вивчення дисципліни "Історія зарубіжної журналістики" формує у студентів цілісні знання про закономірний характер розвитку зарубіжної журналістики; удосконалює навички аналізу функціонування та виявлення своєрідності журналістики окремих країн на різних історичних етапах і розкриття найважливіших особливостей розвитку ЗМІ та журналістської діяльності в багатьох країнах сучасного світу; продукує у студентів уявлення про особливості розвитку зарубіжної журналістики в порівнянні її з українською журналістикою; встановлює взаємозв'язки журналістики з фактами соціального і культурного життя людства.

Дисципліна «Історія зарубіжної журналістики» повинна дати студентам усвідомлення шляхів становлення і розвитку інституту преси в країнах світу; сформувати уявлення про основоположні етапи еволюції журналістики; історії формування інституціональних ознак журналістики.

У результаті вивчення дисципліни "Історія зарубіжної журналістики" студенти вмітимуть: характеризувати специфіку різноманітних національних форм журналістики, процеси її формування у провідних зарубіжних країнах (Великобританія, Німеччина, США, Франція, Китай та ін.); розглядати різні типи зарубіжних засобів масової комунікації, історію діяльності чільних періодичних видань у різних країнах світу; характеризувати місце і роль ЗМІ окремих держав у загальному процесі історико-журналістського розвитку; поєднувати теоретичну і практичну важливість курсу в системі журналістських дисциплін; долучатися до досвіду всесвітньої журналістики, знайомитись з головними її модифікаціями чи різновидами, типами видань і публікацій. Також вивчення дисципліни "Історія зарубіжної журналістики"

сприятиме розширенню у студентів журналістського горизонту, поглиблюватиме уявлення про місце журналістики в суспільстві на різних етапах його розвитку.

Дисципліна "Історія зарубіжної журналістики" належить до нормативних навчальних дисциплін. "Історія зарубіжної журналістики" в освітній програмі "Журналістика" знаходиться серед нормативних навчальних дисциплін у циклі "Освітні компоненти професійної підготовки".

3. Мета і завдання курсу

Метою вивчення дисципліни "Історія зарубіжної журналістики" є дослідження джерел виникнення і шляхів розвитку засобів масової інформації різних країн світу і формування системно-комплексних уявлень про світову журналістику як багатоплановий і динамічний феномен, взаємозв'язки між повсякденням і пов'язаним з ним минулого (через історичні події, процеси, відомі постаті).

До цілей вивчення дисципліни належать: вивчення основоположних етапів розвою зарубіжної журналістики і видовими особливостями преси; визначення рівню впливу періодичних видань на суспільно-політичне життя зарубіжних країн; формування системи термінологічно-понятійного апарату; виявлення спільного і розбіжного в розвитку преси і журналістики різних країн світу; активне знайомство з наявною джерельною та історіографічною базою для вивчення особливостей розвитку зарубіжної журналістики.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійного та/або дослідницького характеру у галузі журналістики і дотичних до неї міждисциплінарних напрямках.

Загальні компетентності:

ЗК 03	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 10	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01	Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.
СК 02	Здатність формувати інформаційний контент.
СК 03	Здатність створювати медіапродукт.
СК 14	Здатність до самопрезентації та самоіміджування.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний). Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій.

5. Результати навчання

ПРН 03	Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.
ПРН 04	Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.
ПРН 10	Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.
ПРН 26	Працювати з історичними джерелами. Формувати причинно-наслідкові зв'язки між подіями минулого і сучасністю.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Освітньо-професійна програма	061 Журналістика
Рік навчання/ рік викладання	третій
Семестр вивчення	шостий
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.
Кількість годин навчальних занять	60 год.
Лекційні заняття	30 год.
Практичні заняття	30 год.
Самостійна та індивідуальна робота	60 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен

7. Пререквізити курсу

Засвоєння курсу передбачає актуалізацію міжпредметних зв'язків усього журналістського циклу, зокрема, таких предметів, як журналістська майстерність, теорія журналістики, жанри журналістської творчості, проблематика ЗМІ, історія української журналістики, правові основи ЗМК, журналістська етика, тележурналістика, радіожурналістика, технічні засоби масової комунікації тощо, а також залучення знань з циклу гуманітарних галузей – історії, літературознавства, мовознавства, соціології, політології, правознавства, публік рілейшнз, психології, сучасної комунікативістики та багатьох інших.

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE.

9. Політика курсу

Відвідування занять. Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть лекційні та практичні заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<http://kpmu.edu.ua/pravyla-vnutrishnoho-rozporiadku/>) та етичних норм поведінки.

Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових і творчих завдань задля отримання уявлень про специфіку роботи журналіста. Передбачається, що здобувачі вищої освіти дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР) або самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього практичного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем питань плану.

Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1UXqhkTdz-TJoPFKFueSsc5v25FlqVAIW/view>) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1Wi2EaD27TABQU_0BgslxnZWQK77HEWkh/view).

Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їхніми оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі можуть послуговуватися бібліотекою університету, кафедри журналістики та Інтернет-ресурсами. Здобувачі заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних і практичних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що здобувачі будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

Викладачі щотижня проводять консультації.

10. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	разом	у тому числі				
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Історія зарубіжної журналістики від найдавніших часів до сьогодення						
Тема 1. Основні підходи до періодизації історії світової журналістики. Розповсюдження інформації, ораторське мистецтво і публіцистика в	6	4				2
Тема 2. Зародження журналістики в античності: досвід Стародавньої Греції	4		2			2
Тема 3. Зародження журналістики в античності: досвід Стародавнього Риму	4		2			2
Тема 4. Рання християнська публіцистика. Журналістика середньовіччя і Відродження	6		2			4
Тема 5. Журналістські явища ліб Сепелньовіччя та Вілполження. І. Гутенберг і його винахід. Розповсюдження типографій у Європейських державах.	4	2				2
Тема 6. Журналістика доби Відродження	6		2			4
Тема 7. Європейська журналістика 17 ст. Формування газетно-журнальної справи.	6	4				2
Тема 8. Журналістика Нового часу і доби Просвітництва (XVII ст. – I пол. XVIII ст.)	6		2			4
Тема 9. Зарубіжна журналістика епохи Просвітництва (18 ст.).	6	2				4
Тема 10. Журналістика Нового часу і доби Просвітництва (XVII ст. – I пол. XVIII ст.)	6		2			4

Тема 11. Політична публіцистика періоду Великої французької революції	6		2		4
Тема 12. Розвиток періодичної преси Росії у 18–19 ст. Північноамериканська журналістика 17–19 ст.	4	2			2
Тема 13. Докорінні зміни в зарубіжній журналістиці XIX ст.	10	4	2		4
Тема 14. Американська розслідувальна журналістика XX ст. Історія розвитку	8	2	2		4
Тема 15. Зростання ролі та засобів масової комунікації у XX ст. Комунікаційні революції 20 ст.	6	2	2		2
Тема 16. Типологічна еволюція зарубіжної періодики XX ст.	4		2		2
Тема 17. Жанр репортажу в історії зарубіжної журналістики XIX - XX ст.	4		2		2
Тема 18. Визначальні тенденції розвитку світової журналістики II пол. XX ст.	6	4			2
Тема 19. Сучасна журналістика Великобританії	4		2		2
Тема 20. Національні особливості систем сучасних зарубіжних ЗМК.	6	4			2
Тема 21. Монополізація, концентрація та конкуренція зарубіжних ЗМІ. Сучасні видавничі концерни	4		2		2
Тема 22. Сучасне зарубіжне телебачення	4		2		2
Разом за змістовим модулем I	120	30	30		60
Разом годин	120	30	30		60

11. Система оцінювання та вимоги

Участь у роботі впродовж семестру оцінюється з розрахунку 100 балів. Поточна успішність – 30 балів, модульна контрольна робота – 30, екзамен – 40 балів.

Допуск до екзамену можливий за умови виконання трьох головних вимог: обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність упродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх практичних занять, успішне виконання модульної контрольної роботи. Мінімальний рейтинговий результат роботи на практичних заняттях – 18 балів, мінімально необхідний результат за виконання модульної контрольної роботи – 18 балів, мінімальна екзаменаційна оцінка – 24 бали.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам:

денна форма навчання

Поточний і модульний контроль (100 балів)			екзамен
Поточний контроль	Модульна контрольна робота	Разом	40 балів
30 балів	30 балів	60 балів	

Поточний контроль (60 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях – 12 (https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view).

Здобувачу, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Модульна контрольна робота (30 балів)

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

МКР 30 балів	«задовільно»	18 – 22
	«добре»	23 – 27
	«відмінно»	28–30

Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Якщо здобувач ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету та з дозволу ректора університету.

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них.

12. Основна література

1. Волковинський О. Практикум з "Історії зарубіжної журналістики". Кам'янець-Подільський, 2014. 84 с.
2. Жиленко І. Р. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.) : навчальний посібник. Суми, 2010. 285 с.
3. Жиленко І. Р. Стародавній світ: зародження медійних явищ : навч. посібник. Суми: Сумський державний університет, 2016. 158 с.
4. Хітрова Т. В. Історія зарубіжної журналістики : навчально-методичний посібник. Запоріжжя, 2019. 145 с.
5. Срібняк І. В. Історія журналістики країн світу (XVII-XX ст.): підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2013. 264 с.

Додаткова література

1. Антофійчук В., Гринівський Т. Історія зарубіжної журналістики : конспект лекцій. Частина перша. Чернівці, 2008. 100 с.
2. Кирилова О., Пашенко Б. Друкована преса Японії: минуле і сьогодення. URL: https://www.researchgate.net/publication/319549873_Drukovana_presa_Aponii_minule_sogodenna
3. Шейхо Каміран. Преса Сирії. Львів, 2008. 192 с.
4. Засоби масової інформації зарубіжних країн : ретроспективний бібліографічний покажчик Київ, 2004. 253 с.
5. Лось Й. Публіцистика й тенденції розвитку світу: Навчальний посібник: У 2 ч. Львів, 2008.
6. Мелешенко О. К., Черняков Б. І. Журналістика Франції. *Наукові записки Інституту журналістики*. Том 10 (січень-березень). 2003. С. 159–212.
7. Мелешенко О. К., Черняков Б. І. Чотири століття британської журналістики. *Наукові записки Інституту журналістики*. Том 9 (жовтень-грудень). 2002. С. 191–228.
8. Петрів Т. Інформаційні процеси в контексті глобалізації. Київ, 2003.
9. Хітрова Т. Історико-журналістський цикл дисциплін у сучасній «педагогічній парадигмі» : форми презентації та засвоєння професійної пам'яті. *Журналістика й освіта: методика, історія, теорія, практика* : колективна монографія. Дніпро, 2018. С. 12–25.
10. Срібняк І. В. Зарубіжна мас-медіа: виникнення, особливості функціонування, основні тенденції розвитку (XVII-XX ст.) : навч. посіб. для студ. Могиліянської школи журналістики НАУКМА. Київ : [б. в.], 2011. 151 с.